

Naturvärdesinventering Assmund- torp

Härryda kommun

Uppdragsgivare

Härryda kommun, Sektorn för samhällsbyggnad

Uppdragsgivarens kontaktperson

Martin Trpkovski

Tel. 031-724 88 58

martin.trpkovski@harryda.se

Uppdragstagare

Naturcentrum AB

Strandtorget 3

444 30 Stenungsund

Tel. 010-220 12 00

ncab@naturcentrum.se

Projektorganisation

Naturcentrums projektnummer: 3497

Projektledare: Johan Svedholm

Tel. 010-220 12 17

johan.svedholm@naturcentrum.se

Naturvärdesinventering och rapport: Johan Svedholm (NVI) och Johan Ahlén (fladdermöss)

Granskning: Petter Bohman

Kartmaterial

©Lantmäteriet

Omslagsbild

Vy över inventeringsområdets centrala delar från söder.

Foton i rapporten

Samtliga foton är från inventeringsområdet och har tagits i samband med inventeringen.

Denna rapport bör citeras

Svedholm, J. & Ahlén, J. 2022. Naturvärdesinventering Assmundtorp, Härryda kommun. Naturcentrum AB i PDF-rapport till Härryda kommun, 15 sidor.

Innehåll

Sammanfattning	4
Uppdrag	5
Metodik	6
Naturvärdesbedömning	6
Fältinventering	7
Detaljeringsgrad	7
Tillägg	7
Nomenklatur – namnpresentation.....	7
Resultat	7
Inventeringsområdet	7
Läge	7
Beskrivning	8
Resultat av förarbete	8
Naturinventeringar	8
Naturvårdsarter	8
Gällande områdesskydd	8
Resultat av fältinventering	9
Naturvärdesobjekt.....	9
Detaljerad redovisning av naturvårdsarter	9
Generella biotopskydd	10
Bedömning av områdets värde för fladdermöss.....	11
Fladdermössens användning av landskapet.....	11
Landskapet i anslutning till inventeringsområdet	11
Området vid Härrydaskolan/Härryda IP	12
Bedömning	12
Referenser	13
Publikationer	13
Internetbaserade källor	13
Bilaga – Förtydliganden av metodik.....	14
Förarbete	14
Naturvårdsarter	14
Generellt skyddade biotopskyddsområden.....	15

Sammanfattning

Naturcentrum AB har på uppdrag av Härryda kommun genomfört en naturvärdesinventering av ett område vid Assmundtorp, Härryda kommun. Inventeringen ska kunna utgöra underlag för detaljplan. Inventeringen har genomförts på fältnivå enligt **Svensk Standard** för naturvärdesinventering (SS199000: 2014) med detaljeringsgrad **medel** med tilläggen **generellt biotopskydd, detaljerad artredovisning** gällande rödlistade och skyddade arter. Dessutom har en bedömning av områdets värden för fladdermöss och behov av fördjupad artinventering av sådana ingått. Tillägget **fördjupad artinventering** av artgrupperna fåglar och groddjur kommer att utföras under våren-sommaren 2023.

Inventeringsområdet är beläget i Härryda, Härryda kommun och består i huvudsak av åkermark, igenväxningsmark och fotbollsplaner. Ett uträtat och delvis kulverterat vattendrag genomkorsar inventeringsområdet.

Det finns ett tidigare fynd av sexfläckig bastardsvärmare NT från områdets sydöstra del. Området bedöms inte hysa högre värden för arten, men enstaka individer kan säkert födosöka och kanske också reproducera sig inom området. I övrigt finns inga tidigare uppgifter om naturvårdsarter, naturinventeringar eller områdesskydd som berör inventeringsområdet.

Inga naturvärdesobjekt tillhörande naturvärdesklass 1-3 identifierades vid inventeringen. Det finns sannolikt naturvärdesobjekt tillhörande naturvärdesklass 4 inom inventeringsområdet, detta tillägg ingick emellertid inte i inventeringen.

Av naturvårdsarter noterades endast ett ungt träd av den mycket vanliga arten skogsalm CR, som är hotad av svampsjukdom. I övrigt observerades även tillfälligt rastande individer av de rödlistade och mycket vanliga fågelarterna björktrast NT, rödvingetrast NT, kråka NT, grönfink EN och gulsparv NT. Ingen av observationerna av naturvårdsarter bör tillmätas något särskilt naturvårdsintresse.

Två objekt som bedöms kunna omfattas av generellt biotopskydd enligt miljöbalken 7 kap 11§ och förordning om områdesskydd noterades. Det rör sig om två diken/vattendrag i gammal jordbruksmark som fortfarande har öppen karaktär.

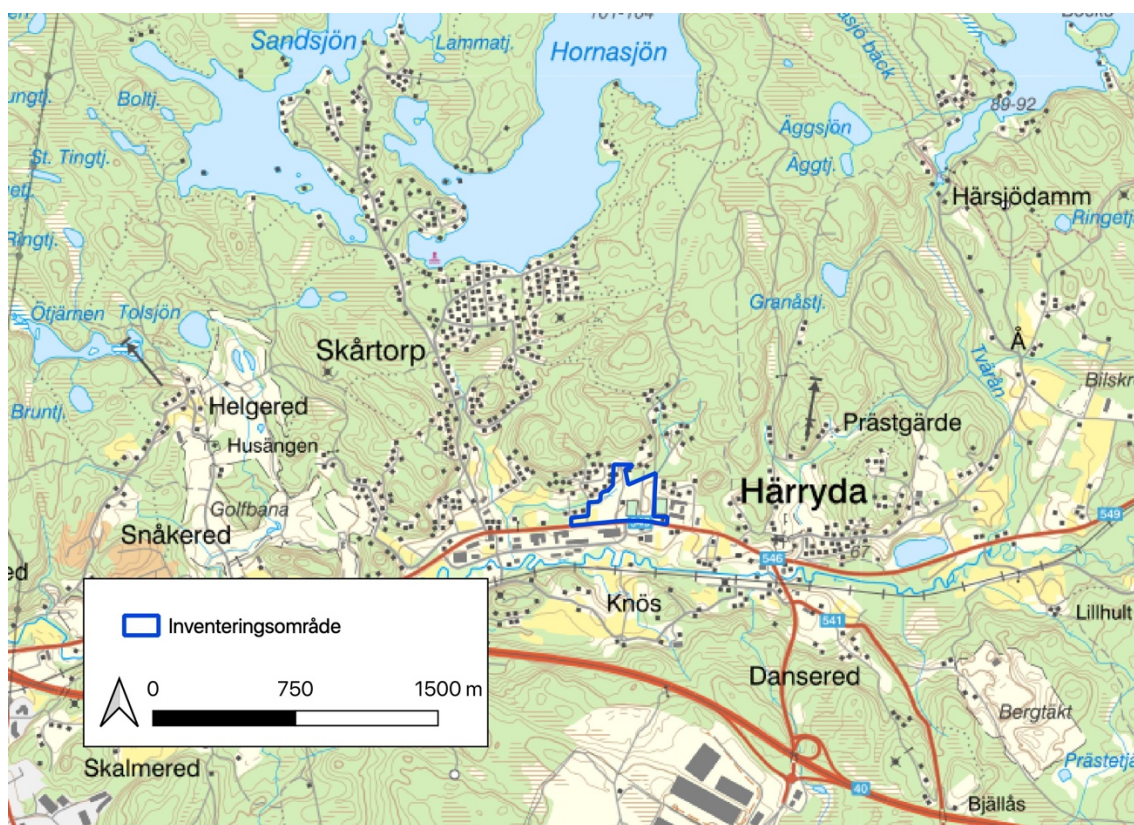
Området bedöms inte hysa några särskilda förutsättningar för fladdermöss utöver de som finns i vilket annat landskap som helst. Ingen särskild naturvårdshänsyn inriktad på fladdermöss bedöms behövas och det finns inget behov av fördjupad inventering av fladdermöss.

Uppdrag

Naturcentrum AB har på uppdrag av Härryda kommun genomfört en naturvärdesinventering av fastigheterna Assmundtorp 2:9 m fl i Härryda, Härryda kommun. Inventeringen ska utgöra underlag för detaljplan.

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt **Svensk Standard SS 19 90 00** på **fältnivå** med detaljeringsgrad **medel** med tilläggen **generellt biotopskydd** och **detaljerad artredovisning** gällande skyddade och rödlistade arter. Inventeringen kommer i ett senare skede att kompletteras med tillägget **fördjupad artinventering** av artgrupperna fåglar och groddjur. Vidare ingår en bedömning av områdets värden för fladdermöss samt huruvida även fördjupad artinventering av sådana kommer att behövas.

Inventeringsområdets läge i förhållande till kringliggande landskap framgår av figur 1 och dess avgränsning framgår av figur 2.

Figur 1. Inventeringsområdet och dess läge i förhållande till kringliggande landskap.

Figur 2. Inventeringsområdet.

Metodik

Inventeringen har utförts enligt **Svensk Standard** (SS 19 90 00: 2014). Det innebär identifiering av geografiska områden med positiv betydelse för biologisk mångfald, samt bedömning av denna betydelse. Med biologisk mångfald avses; ”mångfald inom arter, mellan arter och av ekosystem.”

Naturvärdesbedömning

Områden av positiv betydelse för biologisk mångfald avgränsas och beskrivs som naturvärdesobjekt eller landskapsobjekt. Naturvärdesobjektens betydelse för biologisk mångfald bedöms enligt en skala i tre eller fyra naturvärdesklasser enligt figur 3. Naturvärdesklass 1–3 är obligatoriska och naturvärdesklass 4 är ett tillägg. Vid denna inventering har naturvärdesklass 4 inte ingått.

Högsta naturvärde – naturvärdesklass 1
Störst positiv betydelse för biologisk mångfald
Högt naturvärde – naturvärdesklass 2
Stor positiv betydelse för biologisk mångfald
Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3
Påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald

Figur 3. Naturvärdesklasser.

Fältinventering

Fältinventering genomfördes genom att hela inventeringsområdet genomströvades. Utifrån beprövad kunskap och erfarenhet eftersöktes biotopkvaliteter och arter av betydelse för biologisk mångfald. Fältbesök skedde den 21 oktober 2022.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventering enligt **Svensk Standard SS 19 90 00** kan utföras med olika detaljeringsgrad. Inventeringen genomfördes i detta fall med detaljeringsgrad **medel**. Det innebär att redovisningen omfattar naturvärdesobjekt med en yta av 0,1 ha eller mer samt linjeformade objekt med en minsta längd av 50 m och 0,5 m bredd.

Tillägg

Naturvärdesinventering enligt **Svensk Standard SS 19 90 00** kan utföras med olika tillägg. Vid denna inventering har nedanstående tillägg ingått:

4.5.3 Tillägget **generellt biotopskydd** vilket innebär att alla områden som omfattas av det generella biotopskyddet enligt miljöbalken 7 kap 11§ och förordning om områdesskydd oavsett storlek, identifieras och kartläggs.

4.5.5 Tillägget **detaljerad redovisning av artförekomst** vilket innebär att förekomster av naturvårdsarter (i detta fall rödlistade arter och skyddade arter) redovisas på karta eller med koordinater. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet.

4.5.6 Tillägget **fördjupad artinventering** vilket innebär att specifika arter eller artgrupper inventerats med den särskilda metodik, vid de tidpunkter och med den särskilda kompetens som kan krävas för vissa arter/artgrupper. Tillägget avser i detta fall fladdermöss (endast bedömning av miljöernas lämplighet), fåglar och groddjur. De sistnämnda två artgrupperna kommer att inventeras under lämplig säsong 2023.

Nomenklatur – namnpresentation

Samtliga arter anges med vedertagna svenska namn. Om svenskt namn saknas anges vetenskapligt namn. För naturvårdsarter presenteras det vetenskapliga namnet i tabell. Namnen, såväl de svenska som de vetenskapliga, följer Dyntaxa.

Resultat

Inventeringsområdet

Läge

Inventeringsområdet är knappt 8 ha stort och är beläget i nordsluttningen av Mölndalsåns dalgång strax väster om Härryda kyrka i Härryda kommun.

Beskrivning

Inventeringsområdet domineras av gammal åkermark och utfyllnadsmark. Någon del brukas troligen fortfarande för vallodling, men i huvudsak är hela området under mer eller mindre stark igenväxning med undantag för ett par gräsbeklädda fotbollsplaner. I anslutning till fotbollsplanerna finns också enstaka byggnader. Ställvis finns mycket sly av al, björk och asp. Ett utträtat och delvis kulverterat vattendrag rinner västerut genom inventeringsområdet. Vattendraget har naturligare karaktär och högre naturvärden uppströms (nordost om) inventeringsområdet. Det finns ett mycket påtagligt inslag av främmande arter varav flera klassas som invasiva. Bland annat kan nämnas mer eller mindre stora förekomster av kanadensiskt gullris (dominerande på stora ytor), höstgullris, parkslide, jätteslide, parksallat, praktgulplister, blomsterlupin, vresros, flikbjörnbär samt flera arter spirea och kornell. I norr gränsar inventeringsområdet till blandskog, i söder till HARRYDAVÄGEN och i väster och öster till bebyggelse.

De delar av inventeringsområdet som saknar naturvärde utgörs främst av igenväxningsmark, åkermark och fotbollsplaner. Vidare finns delar som sannolikt hyser visst naturvärde (naturvärdesklass 4) och därför inte behandlas i denna inventering.

Resultat av förarbete

Genomgångna källor redovisas i Bilaga – Förtydligande av metodik.

Naturinventeringar

Det har under förarbetet inte framkommit några naturinventeringar som omfattar inventeringsområdet.

Naturvårdsarter

Det finns ett fynd av sexfläckig bastardsvärmare NT inom inventeringsområdet, av en individ som observerades i en slänt i anslutning till fotbollsplanen i sydost den 16 juli 2021. Arten kan inte eftersökas under aktuell inventeringssäsong men inventeringsområdet bedöms inte hysa några högre värden för arten även om enstaka individer säkert kan födosöka och kanske också reproducera sig i blomrikare delar av området. Det finns även enstaka fynd av björktrast NT (januari 2018), skrattmåså NT och fiskmåså NT (båda april 2012) födosökande på fotbollsplanerna inom eller i direkt anslutning till inventeringsområdets östligaste del. Inget av dessa fynd indikerar häckning i inventeringsområdet. I övrigt kan inga fynd av naturvårdsarter knytas till inventeringsområdet.

Gällande områdesskydd

Inga delar av inventeringsområdet har tidigare registrerats som skyddade genom 7 kap. miljöbalken, men det finns strukturer som bedöms kunna omfattas av generellt biotopskydd enligt miljöbalken 7 kap 11§ och förordning om områdesskydd.

Resultat av fältinventering

Naturvärdesobjekt

Vid inventeringen identifierades inga naturvärdesobjekt. Det finns objekt som sannolikt skulle ha bedömts tillhöra naturvärdesklass 4 (visst naturvärde) om detta tillägg hade ingått, men ingen del av inventeringsområdet bedömdes hysa naturvärden motsvarande naturvärdesklass 1-3.

Detaljerad redovisning av naturvårdsarter

Totalt påträffades sex naturvårdsarter vid inventeringen (tabell 1). Av dessa är en rödlistad kärlväxt, ett ungt träd av skogsalm CR. Arten är hotad av en svampsjukdom men är fortfarande mycket vanlig, och ett enstaka mycket ungt träd bör inte tillmätas något särskilt naturvårdsintresse. Vidare noterades ett antal rödlistade men mycket vanliga fåglar, nämligen björktrast NT, rödvingetrast NT, kråka NT, grönfink EN och gulsparv NT. Ingen av arterna kan knytas till inventeringsområdet som häckfåglar utan bör betraktas som kringstrykande eller tillfälligt rastande individer. Samtliga fågelarter är skyddade, men endast rödlistade arter har beaktats här. Kommande fördjupad artinventering av fåglar kommer att ge en betydligt mer heltäckande bild av inventeringsområdets fågelfauna. De påträffade naturvårdsarterna (ej fåglar) presenteras på karta i figur 4.

Figur 4. Generella biotopskyddsobjekt och påträffade naturvårdsarter (förutom fåglar).

Tabell 1. Påträffade naturvårdsarter inom inventeringsområdet vid fältinventeringen.

Organismgrupp	Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Kategori	Referens/Kommentar
Kärlväxter	Skogsalm	<i>Ulmus glabra</i>	Rödlistad CR	
Fåglar	Björkrast	<i>Turdus pilaris</i>	Rödlistad NT	
Fåglar	Rödvingetrast	<i>Turdus iliacis</i>	Rödlistad NT	
Fåglar	Kråka	<i>Corvus corone</i>	Rödlistad NT	
Fåglar	Grönfink	<i>Chloris chloris</i>	Rödlistad EN	
Fåglar	Gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>	Rödlistad NT	

Inventering av naturvårdsarter (se Bilaga – Förtydligande av metodik) syftar till att med rimlig säkerhet utgöra underlag för naturvärdesbedömning samt avgränsning av naturvärdesobjekt och landskapsobjekt. Det innebär att det kan finnas fler naturvårdsarter, rödlistade arter och skyddade arter utöver de som påträffats och redovisats. För att med större säkerhet konstatera eller utesluta om vissa arter finns eller inte finns i ett område krävs normalt upprepade, specialiserade, artinriktade och fördjupade inventeringar.

De under inventeringen påträffade naturvårdsarterna kommer att registreras på Artportalen.

Generella biotopskydd

Totalt identifierades två objekt som bedöms kunna omfattas av det generella biotopskyddet enligt miljöbalken 7 kap 11§ och bilaga 1 till förordningen om områdesskydd. Det rör sig om två småvatten i form av diken/vattendrag som gränsar till före detta jordbruksmark som fortfarande har öppen karaktär (figur 4). Områden som omfattas av generellt biotopskydd framgår av Bilaga – Förtydligande av metodik.

Figur 5. Generellt biotopskyddsobjekt – dike/vattendrag i jordbruksmark.

Bedömning av områdets värde för fladdermöss

Fladdermössens användning av landskapet

För att bedöma ett områdes förutsättningar för fladdermöss måste man ha med sig hur landskapet används av fladdermöss under alla delar av året. Eftersom fladdermöss åtminstone vid något tillfälle uppehåller sig på väldigt många platser och i väldigt många biotoper måste man ha fokus på vilka faktorer som är viktiga för deras fortlevnad.

Vintern tillbringas i dvala i utrymmen som är lagom svala, men inte för kalla, tillräckligt fuktiga och dragfria. Detta innebär att man ofta kan se dem i till exempel jordkällare, grottor och gruvor. Rimligen finns dock det stora flertalet individer i naturligt blockig mark och småskrymslen i till exempel stenmurar och andra konstruktioner. Flera arter flyttar antingen kort eller långt, till exempel ner till kontinenten.

På våren uppsöks ofta områden med särskilt hög insektkoncentration, till exempel vid sjöstränder, där de äter upp sig efter vintern. Under sommaren bildar honorna kolonier medan hanarna ibland drar runt ensamma eller håller ihop i smågrupper. Både honkolonier och hantillhåll skiftar ofta under säsongen och en koloni kan finnas i ett träd en vecka och återfinnas en god bit bort under nästa. Särskilt honkoloniernas placering är beroende av att det på rimligt avstånd finns tillgång till goda jaktmarker, så att jakten kan bedrivas tillräckligt effektivt för att det ska vara möjligt att föda upp ungar.

Under hösten sker parning, för vissa arter i anslutning till övervintringsplatser och för vissa på särskilda lekplatser, till exempel håller hanar hos vissa arter till i en hålighet i till exempel ett träd där de lockar på honor. Under höstarna hör man gott om sociala läten, ibland kan de till och med karaktäriseras som sång, lite som hos fåglar.

Områden som används på dessa sätt av fladdermössen har betydelse för fladdermöss. Omvänt, om dessa kvaliteter inte finns, så är betydelsen sannolikt begränsad. Man bör ha med sig att fladdermöss, kan påträffas tillfälligt jagande eller passerande i pendlingsflykt till sina jaktmarker i väldigt många miljöer, alltså även sådana som inte är viktiga för dem.

Landskapet i anslutning till inventeringsområdet

Miljöer med goda förutsättningar för fladdermöss i närheten av inventeringsområdet finns bland annat utmed Mölndalsån. Där ger trädrigårer och vatten, tillsammans med gräsmark och en del bebyggelse, insektrikedom och goda förutsättningar för koloniplatser, framför allt i lövträdsbårderna utmed ån. Även vid Härryda kyrka finns en del lövträd som gör miljön gynnsam som jakt- och möjligen även kolonimiljö för fladdermöss. Detta område inventerades vid ett tillfälle under 2012, vilket resulterade i fynd av nordfladdermus, större brunfladdermus samt en obestämd fladdermus tillhörande släktet *Myotis*. Aktiviteten var relativt låg och artantalet mycket måttligt.

Området vid Härrydaskolan/Härryda IP

Det aktuella planområdet består av:

1. Gammal åkermark som delvis växt igen med sly, men till största delen är öppen. Vid vägen finns en del högar med grus eller annat material. Här finns inga värden för fladdermöss. Någon enstaka individ kan säkert flyga över då och då.
2. Bryn mot skogen i norr. Huvudsakligen med tall, gran och björk och utan särskilda förutsättningar för fladdermöss utom vid den bäck som når planområdets nordgräns precis söder om huset med adressen Härrydavägen 130, där bäcken och en del alar ger förutsättningar för jakt och eventuella viloplatser. Denna bäckmiljö ligger dock utanför planområdet.
3. En byggnad i förfall. Detta fritidshus/ombyggda torp skulle teoretiskt kunna hysa fladdermöss. Noggrann granskning av fasad, och takfot gav inga resultat i form av observerade spår av fladdermöss (spillning, slitage kring hål etc). Den kringliggande miljöns låga kvalitet som jaktmark gör att sannolikheten för t ex yngelkolonier är låg och även om man aldrig kan utesluta att fladdermöss uppsöker en sådan här byggnad är det minst lika sannolikt i vilket trädgårdsskjul eller uthus som helst.

Bedömning

Generellt har alltså området inga särskilda förutsättningar för fladdermöss utöver de som finns i vilket annat landskap som helst. Säkerligen kan fladdermöss observeras i området från tid till annan, men det finns inga särskilda skäl att anta att det skulle kunna finnas kolonier, övervintringsplatser, platser som används på våren etc. Inga särskilda naturvårdshänsyn inriktade på fladdermöss bedöms behövas. Det finns inget behov av fördjupad inventering av fladdermöss.

Referenser

Publikationer

- Naturvårdsverket. 2009. Handbok för artskyddsförordningen. Del 1. Fridlysning och dispenser. Handbok 2009:2. Naturresursavdelningen.
- Nitare, J. 2019. Skyddsvärd skog. Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Skogsstyrelsen. Jönköping.
- Nitare, J. 2000. Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsen. Jönköping.
- SLU Artdatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU Artdatabanken, Uppsala.
- Swedish Standards Institute 2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. – Svensk Standard SS 199000:214.

Internetbaserade källor

- Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Informationskartan Västra Götaland.
<https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=023f6dde755f41c5a719b111ddfb80ed>. Hämtat 2020-03-23.

Bilaga – Förtydliganden av metodik

Förarbete

För att identifiera potentiella naturvärdesobjekt flygbildtolkades hela inventeringsområdet med hjälp av ortofoto. Relevant information om biologiska bevarandevärden och naturvårdsintressen eftersöktes dessutom från följande källor:

- Länsstyrelsens WebbGIS
- Naturvårdsverkets Skyddad natur
- Skogsstyrelsens Skogens pärlor
- ArtDatabanken. Uttag av rödlistade, fridlysta, N2000- och skyddsklassade arter, 2022-10-17.
- Härryda kommun, naturvårdsplan

Naturvårdsarter

Med naturvårdsart avses art som indikerar att ett område har naturvärde eller som i sig själv är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Bland naturvårdsarterna har rödlistade arter och skyddade arter särskild betydelse. Naturvårdsarter kan, men behöver inte, tillhöra en eller flera olika kategorier enligt nedan.

Med **rödlistad art** menas art som enligt den internationella naturvårdsunionens (IUCN) kriterier inte bedöms ha långsiktigt livskraftig population i Sverige utan löper risk att försvinna från landet. Rödlistade arter delas in i olika hotkategorier. NT= Nära hotad, VU = sårbar, EN = starkt hotad, CR = Akut hotad och RE = nationellt utdöd. Rödlistade arter markeras i rapporten med någon av ovanstående hotkategorier efter artnamnet. Kategorierna VU, EN och CR räknas som hotade (ArtDatabanken, 2020).

Skyddade arter markeras i rapporten med § efter artnamnet. Med **skyddad art** eller **fridlyst** avses art som omfattas av förbud enligt 4–9 §§ artskyddsförordningen. När det gäller fåglar, som samtliga är skyddade, är praxis att särskilt beakta rödlistade arter och arter som redovisas i bilaga 1 i EU:s fågeldirektiv. Stöd för en sådan praxis finns i Naturvårdsverkets handbok (Naturvårdsverket 2009) där följande står att läsa: "Även om alla fågelarter omfattas av skydd enligt förordningen bör arter markerade med B i bilaga 1 till artskyddsförordningen, rödlistade arter samt sådana arter som uppvisar en negativ trend prioriteras i skyddsarbetet."

Skogsstyrelsen har tagit fram en förteckning över arter som genom sin närvaro indikerar att ett område har högt naturvärde i skog – **signalarter i skog**. Art som tillhör denna kategori markeras med S efter artnamnet. Arter som enligt Skogsstyrelsens förteckningar har lågt signalvärde i den aktuella regionen har inte beaktats vid naturvärdesbedömningen (Nitare 2000; Nitare 2019).

För varje Natura 2000-naturtyp finns en lista på **typiska arter**. Dessa används för att bedöma ett områdes bevarandestatus. Typiska arter markeras med T efter artnamnet. En typisk art anses i första hand vara relevant för vissa naturtyper, men i praktiken kan många typiska arter även fungera som naturvårdsarter även i andra naturtyper.

Arter som bedöms uppfylla definitionen för naturvårdsart men som inte tillhör någon av ovanstående kategorier markeras med NV efter artnamnet. Sådana arter kan vara mindre allmänna arter eller arter som kan betraktas som indikatorarter men som inte finns redovisade på officiella listor.

Generellt skyddade biotopskyddsområden

Generellt skyddade biotopskyddsområden är skyddade enligt miljöbalken 7 kap 11§ och bilaga 1 till förordningen om områdesskydd. De flesta generellt skyddade biotopskyddsområdena finns i jordbrukslandskapet (Naturvårdsverket, 2012). Dessa är:

- Allé
- Källa med omgivande våtmark i jordbruksmark
- Odlingsröse i jordbruksmark
- Pilevall
- Småvatten och våtmark i jordbruksmark
- Stenmur i jordbruksmark
- Åkerholme